

Received: 21 May 2023

Revised: 25 November 2023

Accepted: 26 November 2023

LEGAL BARRIERS TO PREVENTING THE USE OF PERSONAL DATA THAT MAY CAUSE DAMAGE TO INDIVIDUALS IN THE CASES OF DATA POSSESSION AND PREPARATION TO DISCLOSE INFORMATION

Pratheep TABBUTANON¹ and Jidapa PORNYING^{1*}

¹ Thaksin University, Thailand; pra2499@gmail.com (P. T.); jidapa.p@tsu.ac.th (J. P.) (Corresponding Author)

Handling Editor:

Professor Dr.Chanathat BOONRATTANAKITTIBHUMI European International University, France

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainable Development)

Reviewers:

- 1) Associate Professor Dr.Kanathip THONGRAWEWONG Kasem Bundit University, Thailand
- 2) Assistant Professor Dr.Suphatut SRIVIPATANA Buriram Rajabhat University, Thailand
- 3) Dr.Pissanu HORAKUL The Lawyer's Association of Thailand, Thailand

Abstract

The Personal Data Protection Act (2019) does not apply to private data holders. Without the authority to store personal information of others, Article 4(1) creates a legal gap in the protection of personal data in private possession. By studying the concept, the theory and laws of the Republic of Singapore, the United Kingdom and the Republic of Korea because there is no law to protect personal data in private possession. Others may take any action against that information. In case of damage to the data subject, the data subject has the right only to claim for infringement. The data subject may not take legal measures to check, correct, or cancel such data, including the possession of personal data. Prepare for disclosure offenses propagate Distributing personal information is a criminal offense, and there is no law requiring preparation for an offense. Therefore, the Personal Data Protection Act (2019) should be amended. Enforce the possessor of personal data of others without their authority to collect the data. The law shall play a role in protecting personal data, including defining the nature of the offense of preparing to use personal data for the offense of spreading, disseminating, disseminating personal data. Transfer of personal data as a preventive measure against further offenses.

Keywords: Personal Information, Possession of Data, Prepare to Disclose Information, Defend

Citation Information: Tabbutanon, P., & Pornying, J. (2023). Legal Barriers to Preventing the Use of Personal Data that May Cause Damage to Individuals in the Cases of Data Possession and Preparation to Disclose Information. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 12(2), 186-198. <https://doi.org/10.14456/tisr.2023>.

ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการป้องกันการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล อันอาจก่อความเสียหายแก่บุคคล กรณีการครอบครองข้อมูลและการ เตรียมที่จะเปิดเผยข้อมูล

ประทีป ทับอรรถานนท์¹ และ จิดาภา พรยิ่ง^{1*}

1 มหาวิทยาลัยทักษิณ; pra2499@gmail.com (ประทีป); jidapa.p@tsu.ac.th (จิดาภา) (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนทัต บุญรัตนกิตติภูมิ มหาวิทยาลัยยุโรป อินเทอร์เน็ต ประเทศฝรั่งเศส
(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐกร ท่องวิวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัช ศรีวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3) ดร.พิษณุ ไชระกุล	สมาคมทนายความแห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มิได้บังคับใช้กับผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นเอกชน โดยไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมาตรา 4(1) จึงเกิดช่องว่างทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายสาธารณสุขสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐเกาหลี ด้วยเหตุว่าไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน ซึ่งผู้อื่นนั้นอาจกระทำการใดๆ แก่ข้อมูลนั้นได้ หากเกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเพียงเรียกร้องในมูลละเมิดเท่านั้น โดยเจ้าของข้อมูลไม่อาจใช้มาตรการกฎหมาย ในการตรวจสอบ แก้ไข ยกเลิกข้อมูลดังกล่าวได้ รวมถึงการมีข้อมูลส่วนบุคคลไว้ เตรียมใช้เพื่อการกระทำผิดในฐานเกี่ยวกับการเปิดเผย เผยแพร่ กระจายข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความผิดทางอาญา และยังไม่มีความหมายใดกำหนดฐานเตรียมการกระทำความผิดไว้ จึงเห็นควรปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 บังคับใช้แก่ผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นโดยตนไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล ให้กฎหมายมีบทบาทเข้ามาคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงกำหนดลักษณะความผิดฐานเตรียมใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อการกระทำความผิดฐานแพร่กระจาย เผยแพร่ ส่งต่อซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล อันเป็นมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในฐานต่อไป

คำสำคัญ: ข้อมูลส่วนบุคคล, ครอบครองข้อมูล, เตรียมเปิดเผยข้อมูล, ป้องกัน

ข้อมูลการอ้างอิง: ประทีป ทับอรรถานนท์ และ จิดาภา พรยิ่ง. (2566). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการป้องกันการ
การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลอันอาจก่อความเสียหายแก่บุคคล กรณีการครอบครองข้อมูลและการเตรียมที่จะเปิดเผย
ข้อมูล. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 12(2), 186-198. <https://doi.org/10.14456/tisr.2023.16>

บทนำ

ในปัจจุบัน มีการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โดยนัยแห่งสิทธิของผู้ครอบครองข้อมูลดังกล่าวในทางแพ่ง ผู้ครอบครองย่อมเป็นเจ้าของข้อมูลนั้น เพียงแต่ข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลที่สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม รัฐจึงกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีให้อำนาจให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 แต่รัฐเน้นควบคุมการใช้เปิดเผย ข้อมูลดังกล่าวแก่บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บ ใช้ เปิดเผย ข้อมูลนั้น เช่น สถาบันของรัฐ สถาบันทางการเงิน หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่เก็บข้อมูลดังกล่าวได้ โดยในมาตรา 4(1) ไม่บังคับใช้ในการเก็บ รวบรวม ใช้ เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์แห่งตนหรือเพื่อกิจการในครอบครัวของผู้เก็บ หรือเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างคนที่รู้จักกัน หรือมีความสัมพันธ์กันทางใดทางหนึ่ง ในลักษณะไม่เป็นทางการ ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บไว้เช่น อาจเป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว คลิปเสียง หรือเอกสารใด ที่ยืนยันตัวตนของบุคคลนั้นมีความเสียหาย (7HD ร้อนออนไลน์, 2564) แต่สาระสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวอาจเป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหวที่อาจก่อให้เกิดความเดือนร้อนหรืออันตรายต่อชื่อเสียง ทางทำมาหาได้ รวมทั้งสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล หากมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ และสิ่งที่สร้างความเสียหายมากที่สุด คือการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะในสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากปัญหาที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มิได้ใช้บังคับแก่เอกชนที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการบังคับใช้แก่บุคคลดังกล่าว เมื่อบุคคลดังกล่าวไม่ต้องถูกควบคุมด้วยกฎหมายฉบับนี้แล้ว ย่อมทำให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีอำนาจตามมาตรา 16 คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญก็ไม่มีอำนาจตามมาตรา 71 เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องเรียน หรือบุคคลนั้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล กรณีเกิดการละเมิดสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายกลางเท่านั้นที่ถือเอาผลเสียเปรียบที่ตั้งแต่แห่งคดี หากยังไม่เกิดความเสียหาย การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยละเมิดก็จะไม่เริ่มต้น ทั้งค่าเสียหายก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา 438 อันเป็นความเสียหายที่ปรากฏเท่านั้น แต่หากพิจารณาการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นแล้ว จะเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวถือเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งซึ่งทำการแลกเปลี่ยน ซื้อขายได้ ทำนองเดียวกับทรัพย์สินทั่วไปของเจ้าของทรัพย์สิน ตามคำนิยามของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพียงแต่ว่าความมีส่วนได้เสียในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นของเจ้าของข้อมูลนั้น หาใช่ของผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ จากการศึกษา Personal Data Protection Act 2012 ของประเทศสิงคโปร์ Data Protection Act 2018 ของสหราชอาณาจักร และ Personal Information Protection Act ของสาธารณรัฐเกาหลี แล้วพบว่ากฎหมายเหล่านี้ได้คุ้มครองผู้ครอบครองข้อมูลที่เป็นหน่วยงานของรัฐและของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลตามกฎหมาย ระเบียบ แต่ไม่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเอกชน ที่เอกชนด้วยกันจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้ โดยมีกฎหมายแยกย่อยออกไปเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นอีกชั้นหนึ่ง ในกรณีที่มีการเปิดเผยข้อมูลแล้ว เช่น Personal Data Protection Act 2012 มาตรา 39 ของประเทศสิงคโปร์ Criminal Justice and Immigration Act 2008 มาตรา 63 ของสหราชอาณาจักร Criminal Justice Act 1988 มาตรา 1 และ Coroners and Justice Act 2009 มาตรา 62

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

สิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิติดตัวมาตั้งแต่มนุษย์เกิดมา ทำนองเดียวกับสิทธิความเป็นมนุษย์ และมีลักษณะเดียวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (นพดล นิ่มหนู, 2565) และทฤษฎีว่าด้วยผลประโยชน์ของรอสโค ปาวนด์ (Roscoe Pound) หรือทฤษฎีว่าด้วยผลประโยชน์ (The theory of interests) แล้วจะเห็นว่า ผลประโยชน์ที่เป็นข้อเรียกร้อง ความต้องการหรือความปรารถนาที่มนุษย์ต่างยืนยันเพื่อให้ได้มาอย่างแท้จริง ทั้งเป็นภารกิจที่กฎหมาย ชำรงไว้ซึ่งสังคมอัน

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

เป็นระเบียบเรียบร้อย จึงต้องนำวิธีการตามผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ใช้บังคับใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม การรักษาคุณค่าอำนาจของผลประโยชน์ต้องแก้ไขโดยการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาทางสังคมได้ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562-2566 (กระทรวงยุติธรรม, 2561) ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้สรุปปัญหาในส่วนข้อมูลส่วนบุคคล คือ ปัญหาการใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยมิชอบ และไม่คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม อันนำไปสู่การก่ออาชญากรรม ความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นปัญหาการบังคับใช้มาตรการ ให้ความคุ้มครอง ปกปิดข้อมูลส่วนตัว และเคารพความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคล (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2538) แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 จะมีที่มาจากกฎหมายสหภาพยุโรป (GDPR) ที่มุ่งใช้มาตรการทางปกครองมากกว่ามาตรการทางอาญาก็ตาม โดยประเทศไทยมีแนวคิดในการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น โดยใช้มาตรการทางปกครองและอาญาควบคู่กัน ที่เป็นไปตามความเสียหายที่ผู้กระทำก่อขึ้น ตามหลัก Offense Principle โจเอล ไฟน์เบิร์ก (Joel Feinberg) โดยเฉพาะในส่วนการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งแก่เจ้าของข้อมูลนั้น โดยเฉพาะข้อมูลที่มีความอ่อนไหวที่มีลักษณะ 1) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะความเสียหายทางเพศ เช่น ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่มีเป็นโป๊ เปลือย หรือการร่วมเพศของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล 2) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะการกระทำที่เป็นการเบี่ยงเบน (Deviant Behavior) ของเจ้าของข้อมูลนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเบี่ยงเบนทางเพศ หรือเบี่ยงเบนในความพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานของสังคม 3) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นการกระทำความผิดทางอาญาลักษณะการกระทำความผิดเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น บุคคลที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลได้แสดงเจตจำนง ในที่จะทำการข่มขู่ จะเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวทางคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง เสียหายทางร่างกายหรือจิตใจ หรือทางทรัพย์สินอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคล หากผู้กระทำความผิดเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่สาธารณะ ผู้นั้นก็จะต้องรับผิดทางอาญาฐานเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม ตามมาตรา 79 ประกอบมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่อง Sextortion ข่มขู่กรโชกทางเพศบนโลกไซเบอร์ ดังเช่น ถูกแฟนเก่าข่มขู่ว่าจะเอาภาพลับส่วนตัว ที่แฟนเคยถ่ายตอนอยู่ด้วยกันไปปล่อยบนโลกออนไลน์ โดยเรียกเงินเพื่อแลกกับการที่จะไม่ทำตามคำขู่ หรือกรณีที่เด็กสาวเปิดกล้องทำกิจกรรมทางเพศ แล้วโดนคนอื่นฝัดฉัดคลิปไว้ แล้วข่มขู่จะนำไปประจาน หากไม่ส่งคลิปใหม่ไปให้ หรือออกมาเจอกัน แต่การที่ผู้ครอบครองข้อมูลนั้นยังไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ กฎหมายก็ถือว่าเป็นเพียงขั้นตอนการเตรียมเท่านั้น ยังมีได้ไม่ถึงมือกระทำความผิดที่กฎหมายอาญา หรือกฎหมายพิเศษที่กำหนดโทษทางอาญาจะดำเนินการกับผู้ครอบครองข้อมูลได้ ซึ่งขั้นตอนนี้ เรียกว่า ผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลได้เตรียมที่จะกระทำความผิดตามกฎหมาย

ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา

แม้ยังมิได้กำหนดว่าเป็นความรับผิดทางอาญาของผู้กระทำนั้น ตามหลัก “ไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ” (nulla poena sine leg) การกระทำที่ใกล้ชิดกับการความสำเร็จในการกระทำความผิด หรือเป็นความผิดที่ร้ายแรงอันการเตรียมการกระทำความผิด มีความเป็นอันตรายกับบุคคลที่รับผลร้ายนั้น รวมทั้งมีข้อยุ่งยากในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำว่าอยู่ในขั้นเตรียม หรือขั้นพยายามการกระทำความผิด แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการกระทำของผู้กระทำที่มุ่งใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวเข้าทำร้ายเจ้าของข้อมูล (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2557) ในทำนองให้เกิดความกลัวว่าจะใช้ข้อมูลดังกล่าวในการเผยแพร่ กระจายข้อมูล ส่งผ่านไปยังบุคคลอื่น เพื่อมุ่งหมายให้เจ้าของข้อมูลต้องได้รับความเสียหายทั้งชื่อเสียง ทางทำมาหาได้ เพียงแต่ผู้กระทำยังมีได้ไม่ถึงมือกระจายหรือเปิดเผยข้อมูลเช่นนั้น ผู้กระทำก็ไม่ต้องรับผิดทางกฎหมายใด ย่อมเป็นการเอาเปรียบต่อสังคม และขณะเดียวกันกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ก็มีได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาในการเตรียมการกระทำความผิดไว้หลายแห่ง คือ ประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ในลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนมาตรา 219 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

มนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 8 ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 6 ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานค้ำมนุษย์

ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิด

อาชญากรรมเป็นเรื่องของโอกาส จึงมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางบริบทหรือสภาพแวดล้อม เพื่อจำกัดโอกาสของผู้กระทำความผิดในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการก่ออาชญากรรม และทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมีผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Offender) เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) โอกาส (Opportunity) ดังนั้น การป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรม ต้องจัดการมิให้องค์ประกอบในการกระทำความผิดครบถ้วน (จิตติ ดิงศกัทธิ, 2546) รวมทั้งเทคนิคการป้องกันอาชญากรรม 25 แบบของ Cornish & Clarke แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมทฤษฎีของสถาบันวิจัยอาชญาวิทยาแห่งออสเตรเลีย, การป้องกันทุติยภูมิ (Secondary Prevention) ของ Brantingham & Faust รวมทั้งหลักสากลในการกำหนดโทษทางอาญาในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ. 1789 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ.1948 และหลักอันตรายของมิลล์ หรือ หลัก Harm Principle หลัก Offense Principle ของ โจเอล ไฟน์เบิร์ก (Joel Feinberg) ดังนั้น การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ครอบคลุมบังคับใช้แก่เอกชนที่ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว และกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการเตรียมการเปิดเผย เผยแพร่ การส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายนำมาบังคับใช้กับผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น รวมถึงการเตรียมที่จะเปิดเผยข้อมูล อันเป็นมาตรการป้องกันและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

วิธีการวิจัย

งานวิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารกฎหมายไทยและต่างประเทศ 10 ฉบับได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ.1948 การกำหนดโทษทางอาญาในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 และกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐเกาหลี และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2562-2565 และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ และเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์นำมาวิเคราะห์ หาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดจากการยกเว้นไม่บังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 แก่การครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขตามมาตรา 4

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ย่อมชี้ให้เห็นว่ารัฐประสงค์ที่จะคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐหรือของหน่วยงานเอกชน ที่มีอำนาจหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้มีความปลอดภัย มิให้มีการเผยแพร่ กระจายยังอีกบุคคลหนึ่งหรือนิติบุคคลอื่น โดยข้อมูลดังกล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ ที่เป็นข้อมูลในสภาพที่จับต้องได้ (Tangible Condition) คือ เป็นเอกสาร ไม่ว่าในรูปทางกายภาพหรือเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Documents) ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว อันได้แก่ ชื่อ-นามสกุล หรือชื่อเล่น เลขประจำตัวประชาชน เลขหนังสือเดินทาง เลขบัตรประกันสังคม เลขใบอนุญาตขับขี่ เลขประจำตัวผู้เสียภาษี เลขบัญชีธนาคาร เลขบัตรเครดิต (การเก็บเป็นภาพสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาบัตรอื่น ๆ ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่กล่าว

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

มา ย่อมสามารถใช้ระบุตัวบุคคลได้โดยตัวมันเอง จึงถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล) ที่อยู่ อีเมล เลขโทรศัพท์ ข้อมูลอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เช่น IP address, MAC address, Cookie ID ข้อมูลทางชีวมิติ (Biometric) เช่น รูปภาพใบหน้าลายนิ้วมือ พินช์เอกซเรย์ ข้อมูลสแกนม่านตา ข้อมูลอัตลักษณ์ เสียง ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลระบุทรัพย์สินของบุคคล เช่น ทะเบียนรถยนต์ โฉนดที่ดิน ข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลข้างต้นได้ เช่น วันเกิดและสถานที่เกิด เชื้อชาติ สัญชาติ น้ำหนัก ส่วนสูง ข้อมูลตำแหน่งที่อยู่ (location) ข้อมูลการแพทย์ ข้อมูลการศึกษา ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลการจ้างงาน ข้อมูลหมายเลขอ้างอิงที่เก็บไว้ในไมโครฟิล์ม แม้ไม่สามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ แต่หากใช้ร่วมกับระบบดัชนีข้อมูลอีกระบบหนึ่งก็จะสามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ ข้อมูลการประเมินผลการทำงานหรือความเห็นของนายจ้างต่อการทำงานของลูกจ้าง ข้อมูลบันทึกต่างๆ ที่ใช้ติดตามตรวจสอบกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล เช่น log file ข้อมูลที่สามารถใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลอื่นในอินเทอร์เน็ต ที่อาจยืนยันถึงตัวตนของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวได้ยกเว้นไม่บังคับใช้ในกรณีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น ตามมาตรา 4(1) และตามมาตรา 4 วรรคสอง “การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจกรรมใด หรือหน่วยงานใดทำนองเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยกำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 และพระราชกฤษฎีกา กำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2564 กำหนดมาตรา 3 มิให้นำบทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 5 หมวด 6 และหมวด 7 และมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด

ผลจากกฎหมายดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเอกชนที่ไม่มีเป็นหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลนั้น ยังผลให้เงื่อนไขในการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26 รวมถึงอำนาจของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการเข้าถึง ตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือสิทธิในการขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ลบ ทำลาย หรือทำให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าวได้ตามมาตรา 33 วรรคหนึ่ง ขณะเดียวกันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก็ไม่อาจทำการร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าวได้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 73 วรรคหนึ่ง ทั้งยังเป็นการยกเว้นความรับผิดชอบในส่วนค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษตามมาตรา 78 วรรคหนึ่งของผู้ฝ่าฝืนตามกฎหมายนี้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว” วรรคสอง “การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

ย่อมแสดงให้เห็นว่า รัฐมีหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครองมิให้มีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของเอกชนไปใช้ เปิดเผย เผยแพร่ในทางที่มิชอบ ทั้งปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right of 1948) ข้อ 12 “บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความ เป็นส่วนตัวครอบครัวที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่เกียรติยศ และชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิ หรือการกลบหลู่ดังกล่าว (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551) ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่เป็นคุณค่าที่มีอยู่ในตัวทุกคน สิทธิใน

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

ความเป็นส่วนตัว เป็นสิทธิที่ได้รับคุ้มครองจากกฎหมายที่ห้ามมิให้สมาชิกอื่นในสังคมละเมิดความเป็นส่วนบุคคล โดยสิทธิดังกล่าวก็ต้องอยู่ในกรอบอำนาจที่รัฐกำหนดให้ สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แบ่งออกเป็น 1) สิทธิการได้รับแจ้ง (Right to be Informed) 2) สิทธิในการเพิกถอนความยินยอม (Right to Withdraw Consent) 3) สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล (Right of Access) 4) สิทธิในการแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง (Right to Rectification) 5) สิทธิในการลบข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be Forgotten) ทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลที่สนับสนุนในการคุ้มครองข้อมูล “สิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิติดตัวมาตั้งแต่มนุษย์เกิดมา ทำนองเดียวกับสิทธิความเป็นมนุษย์ และมีลักษณะเดียวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และทฤษฎีว่าด้วยผลประโยชน์ของรอสโค พาวนด์ (Roscoe Pound) หรือทฤษฎีว่าด้วยผลประโยชน์ (The theory of interests) เห็นว่า ผลประโยชน์ที่เป็นข้อเรียกร้อง ความต้องการหรือความปรารถนาที่มนุษย์ต่างยืนยันเพื่อให้ได้มาอย่างแท้จริง ทั้งเป็นการกึ่งที่กฎหมายต้องกระทำการอันใดอันหนึ่ง เพื่อสิ่งเหล่านี้หากต้องการชำระไว้ สังคมอันเป็นระเบียบเรียบร้อย ผลประโยชน์ขึ้นอยู่กับความสำคัญหรือผลกระทบที่จะได้รับ จึงต้องนำวิธีการคำนวณผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่รับใช้สังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม การรักษาดุลอำนาจของผู้รับประโยชน์ต้องแก้ไขโดยการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาทางสังคมได้

Personal Data Protection Act 2012 ของประเทศสิงคโปร์ Data Protection Act 2018 ของสหราชอาณาจักร Personal Information Protection Act ที่มี Personal Information Safeguard And Security Standard, Enforcement Rule Of The Personal Protection Act และ Enforcement Decree Of The Personal Information Act ของสาธารณรัฐเกาหลี ต่างก็คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนได้จัดเก็บข้อมูลดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ของตน เช่นเดียวกับกฎหมายไทย โดยมีได้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของเอกชนที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว แต่ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศก็มีกฎหมายพิเศษหรือเงื่อนไขพิเศษในการกำหนดความรับผิดชอบในการเผยแพร่ เปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การเผยแพร่ภาพลามกของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องเสียหาย ใน Personal Data Protection Act 2012 ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ที่มาตรา 39 ได้กำหนดความรับผิดทางอาญารณการนำข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายทั้งเจตนาและประมาท (Unauthorised disclosure of personal data) การนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นในลักษณะไม่เหมาะสมทั้งเจตนาและประมาท (Improper use of personal data) และการยืนยันข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เป็นนิรนามโดยไม่มีอำนาจ ทั้งเจตนาและประมาท (Unauthorised re-identification of anonymised information) รวมทั้งเอกชนได้ระบบข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบตามมาตรการ 48D มาตรา 48E มาตรา 48F จึงเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมาย Personal Data Protection Act 2012 ในประเทศสิงคโปร์ มีทั้งมาตรการทางปกครองและทางอาญาควบคู่กันดังเช่นในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เช่น มาตรา 48D บัญญัติว่า “บุคคลเปิดเผยหรือพฤติกรรมของบุคคลทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองหรืออยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรหรือหน่วยงานสาธารณะแก่บุคคลอื่น การเปิดเผยไม่ได้รับอนุญาตจากองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่กรณี และบุคคลนั้นจะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ” หรือใน Data Protection Act 2018 ของสหราชอาณาจักร มาตรา 155 ถึงมาตรา 158 ได้กำหนดบทลงโทษซึ่งเป็นโทษปรับไว้กรณีที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้แจ้งผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวไว้

แต่การบัญญัติกฎหมายเช่นนั้น เป็นการควบคุมเหตุการณ์หลังการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยรัฐมิได้มีมาตรการใดในการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวก่อนการกระทำความผิดในฐานอื่น ทั้งที่รัฐสามารถบัญญัติกำหนดรูปแบบ อำนาจหน้าที่ของผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลได้ อันถือเป็นมาตรการในการป้องกันความเสียหายและการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 บัญญัติถึงความรับผิดทางแพ่ง ในมาตรา 77 ถึงมาตรา 78 ก็เป็นการกำหนดความรับผิดทางแพ่งแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ และในมาตรา 79 ถึงมาตรา 81 ก็เป็นเรื่องการกำหนดมาตรการทางอาญาแก่ผู้ควบคุม

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

ข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย รวมถึงนิติบุคคลที่ได้สั่งการหรือกระทำการของกรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือกรณีละเว้นไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด หรือมาตรการทางปกครองที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องระวางโทษปรับทางปกครองตามมาตรา 82 ถึงมาตรา 90

การเตรียมโดยการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวอันอาจทำอันตรายแก่เจ้าของข้อมูลควรมีกฎหมายกำหนดเป็นความผิดหรือไม่ อย่างไร

แม้แนวคิดในการบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 จะมาจากกฎหมายสหภาพยุโรป (GDPR) ที่มุ่งใช้มาตรการทางปกครองก็ตาม แต่หากมีการกระทำใดๆ อันเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมายในการคุ้มครองชื่อเสียง คุณค่าของความเป็นมนุษย์แล้ว รัฐจึงต้องกำหนดมาตรการทางอาญาเพื่อควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวตามหลัก Offense Principle ของโจเอล ไลน์เบิร์ก (Joel Feinberg) และแนวคิดในการกำหนดความผิดทางอาญาของ เฮอริเบิร์ต แอลแพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer) การที่ผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น แม้จะมีได้ดำเนินการใดๆ ก็อาจก่อให้เกิดความทุกข์ใจหรือความเดือนร้อนแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ หากมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่า มีผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหวหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าของข้อมูล โดยความผิดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลโดยมิชอบ หมายถึง เป็นการที่ผู้กระทำความผิดอันเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด เช่น การเปิดเผยภาพอันเป็นลามก ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ตามมาตรา 14(4) ความผิดในประมวลกฎหมายอาญา หมวด 2 ความผิดฐานเปิดเผยความลับ คือ มาตรา 323 มาตรา 309,

จากความผิดทางอาญานี้ ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ถือเป็นวัตถุที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ โดยต้องมีผลเป็นนัยสำคัญทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับความเสียหาย ซึ่งการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาในประเทศไทย ที่ถือเอาละเมิดเป็นหลักในการพิจารณาตัดสิน และยึดถือองค์ประกอบความผิดแบบกฎหมายของเยอรมัน กล่าวคือเริ่มต้นจากการพิจารณาว่า การกระทำของบุคคลนั้นครบตามองค์ประกอบของความผิดนั้นหรือไม่ ต่อจากนั้นจึงพิจารณาว่าการกระทำนั้นผิดกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit) หรือไม่ และตามด้วยการพิจารณาถึง ความรู้ผิดชอบชั่วดีของบุคคลผู้กระทำ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงส่วนที่เรียกว่า “ความชั่ว” (Schuld) ของการกระทำ โดยองค์ประกอบความผิด แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ องค์ประกอบภายใน ที่มีเจตนา คือ เจตนาแบบประสงค์ต่อผล หรือเจตนาแบบเล็งเห็นผล และเจตนาพิเศษ คือ ถือเป็นเหตุจูงใจในการกระทำความผิดที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบความผิดด้วย เช่น โดยทุจริต และมีองค์ประกอบภายนอก มีองค์ประกอบย่อย 4 ส่วนคือ ผู้กระทำ การกระทำ กรรมของการกระทำ และความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ อันเป็นการพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กับการกระทำอันนั้น (ศรีวราร์ รังสิพราหมณกุล และ ชยพล ฉัตรชัยเดช, 2558) หรือการกระทำอันนั้นเป็นเหตุให้ผลเกิดขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม และทฤษฎีเงื่อนไขอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และผลแห่งการกระทำที่เป็นเงื่อนไขความรับผิดชอบทางอาญา ส่วนองค์ประกอบภายในประกอบด้วยเรื่องเจตนา ประมาท และมูลเหตุจูงใจ อื่นๆ รวมทั้งความผิดกฎหมาย อันเป็นการพิจารณาต่อเนื่องว่า เมื่อการกระทำนั้นครบองค์ประกอบความผิดแล้ว เป็นความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงตัวผู้กระทำว่าบุคคลนั้นได้กระทำไปโดยรู้ผิดชอบหรือไม่ หรือเป็นสิ่งที่สังคมควรจะตำหนิเขาได้หรือไม่ ความไม่รู้ผิดชอบของบุคคล อาจเกิดจากความบกพร่องลักษณะต่างๆ ทั้งเรื่อง อายุ จิตใจ และความไม่รู้ข้อผิดถูก ผู้กระทำอาจได้กระทำการลงไปเพื่อให้พร้อมที่จะลงมือกระทำความผิดได้สำเร็จในขั้นต่อไป ในขั้นนี้ถือว่าผู้กระทำเตรียมการเพื่อกระทำความผิด แต่ไม่ใช่ลงมือกระทำความผิด การเตรียมนี้โดยปกติยังไม่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นกระทำความผิดในฐานะที่เจตนาจะกระทำ

การเตรียมเพื่อลงมือกระทำความผิดฐานหนึ่งอาจเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดในตัวเองอีกฐานหนึ่ง (delits speciaux, delits sui generis) ซึ่งจะเข้าชั้นพยายามกระทำความผิดก็ต่อเมื่อ ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

โดยตรงและกระชั้นชิดกับความผิดที่ประสงค์จะกระทำ ซึ่งความสัมพันธ์นั้นจะต้องกระชั้นชิดถึงขนาดที่เป็นส่วนหนึ่งของความผิดนั้นเอง อีกนัยหนึ่ง ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายที่กำหนดความผิดนั้น จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิด อาชญากรรมเป็นเรื่องของโอกาส จึงมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางบริบทหรือสภาพแวดล้อม เพื่อจำกัดโอกาสของผู้กระทำความผิดในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการก่ออาชญากรรม จากทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มีผู้กระทำความผิด/คนร้ายเหยื่อ/เป้าหมาย โอกาส ดังนั้น การป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรม ต้องจัดการมิให้องค์ประกอบในการกระทำความผิดครบถ้วน รวมทั้งเทคนิคการป้องกันอาชญากรรม 25 แบบของ Cornish & Clarke ที่เสนอในการเพิ่มความยากลำบากในการกระทำความผิด และการเพิ่มความเสี่ยงที่เชื่อมโยงกับการกระทำความผิด ขณะที่ Brantingham & Faust เสนอให้มีการป้องกัน ทฤษฎีภูมิ หมายถึง การมุ่งเน้นไปที่การระบุและแทรกแซงระยะแรกในชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มคนในสภาพที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอาชญากรรม

จากนัยการกระทำของผู้กระทำที่อาจชี้ไปถึงการเตรียมในการกระทำความผิดในฐานอื่นๆ จากการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคล อาจเกิดจากการกระทำใดที่บ่งชี้ให้เห็นอันตรายจากการครอบครองข้อมูลว่า จะมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ และผลจากเปิดเผยอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าของข้อมูลนั้น ข้อมูลจะมีสองประเภท คือข้อมูลปกติ และข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าของข้อมูล การกระทำที่บ่งชี้ดังกล่าวต้องสมเหตุสมผลในการกล่าวหาว่าผู้ครอบครองข้อมูลนั้น จะทำให้เปิดเผยในอนาคตโดยมีเจตนาไม่สุจริต เช่น ส่งข้อมูลดังกล่าวกลับมาหาเจ้าของข้อมูล แม้จะไม่แจ้งวัตถุประสงค์ใด ก็ทำให้เจ้าของข้อมูลเกิดความหวั่นใจหรือความทุกข์ว่าผู้ครอบครองข้อมูลจะเปิดเผยข้อมูลในวันใดวันหนึ่งในอนาคต หรือแจ้งแก่บุคคลอื่นว่าตนมีข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลที่จะปล่อยหรือเปิดเผยต่อสาธารณะในอนาคต แม้ข้อมูลดังกล่าวอาจไม่จริงก็ตาม แต่ก็ก่อให้เกิดความทุกข์ในหรือความเดือนร้อนแก่เจ้าของข้อมูลแล้ว

จากหลักสากลในการกำหนดโทษทางอาญา ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ.1948 ได้สนับสนุนใน “การกำหนดโทษทางอาญา เป็นการกระทำเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีและสวัสดิการในสังคมประชาธิปไตย การกำหนดโทษอาญา จึงทำได้เฉพาะในกรณีที่มีการกระทำนั้นรบกวนความสงบสุขของผู้คนในสังคมเท่านั้น” และหากพิจารณาถึง หลักอันตรายของมิลล์ หรือ หลัก Harm Principle หลัก Offense Principle ของ โจเอล ไฟน์เบิร์ก (Joel Feinberg) “ในการจะกำหนดว่า การกระทำใดเป็นความผิดอาญานั้นควรจะเป็นวิธีที่จำเป็นและมีประสิทธิภาพที่จะป้องกันความผิดที่ร้ายแรงกับผู้อื่น” และหลัก Offense Principle เป็นหลักการที่สนับสนุนการใช้กฎหมายจำกัดเสรีภาพของการกระทำ “การกระทำบางอย่างแม้โดยสภาพแล้วจะไม่ได้ก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้อื่น แต่ถ้าหากการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นการล่วงเกินต่อความรู้สึกของบุคคลทั่วไป ก็ย่อมที่จะมีเหตุผลอย่างเพียงพอที่จะสามารถนำกฎหมายอาญามาบังคับใช้ได้ หลักการนี้ถูกนำมาใช้มากที่สุดในการใช้กฎหมายปราบปราม” ร่วมกับหลัก “วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการนิติบัญญัติทางอาญาสารบัญญัติ” ของเฮอเบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ ที่กำหนดจากการกระทำของผู้กระทำเป็นสำคัญ โดยไม่ต้องพิจารณาเจตนาภายในจิตใจของผู้กระทำซึ่งเป็นไปเพื่อจัดระเบียบสังคมให้ได้มากที่สุดและเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคมก็ตาม โดยพิจารณาจากเจตนาภายในจิตใจของผู้กระทำด้วย ในเรื่อง “การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในคนหมู่มากว่ากระทำความผิดที่ต่อต้านสังคมและคนหมู่มากไม่ให้อภัยการกระทำเช่นนั้น”

จากแนวคิดในเรื่อง การเตรียมเพื่อลงมือกระทำความผิดฐานหนึ่งอาจเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดในตัวเองอีกฐานหนึ่ง นั้นเป็นแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะการปิดโอกาสให้ผู้กระทำได้ลงมือกระทำต่อไปได้ ตามแนวคิดสามเหลี่ยมอาชญากรรม และจากการสำรวจกฎหมาย Personal Data Protection Act 2012 ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่า มีบทบัญญัติทางอาญาในการกำหนดความรับผิดแก่ผู้กระทำในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 48D, การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในทางที่ผิด ตามมาตรา 48E และการระบุซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตของข้อมูลที่ไม่เปิดเผยตัวตนตามมาตรา 48F อันเป็นการกระทำผิดที่สำเร็จแล้ว

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

และขณะเดียวกันประมวลกฎหมายอาญาสิงคโปร์ ก็ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลไว้หลาย มาตรา ซึ่งบางมาตราก็กำหนดความผิดฐานครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นแล้วมาตรา 377BC มาตรา 377BD มาตรา 503 ส่วนกฎหมายของสหราชอาณาจักร Criminal Justice and Immigration Act 2008 ในมาตรา 63 Criminal Justice Act 1988 มาตรา 1 Coroners and Justice Act 2009 มาตรา 62 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคล แต่จะเป็นลักษณะภาพลางมกัณถือว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว โดยกฎหมายต่างประเทศทั้งสอง ประเทศ ไม่ปรากฏว่ามีความผิดฐานตระเตรียมในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล แต่ได้บัญญัติในทำนองเป็นความผิด ฐานครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นโดยมิชอบ หรือถึงขั้นแสดงเจตนาในการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งโดยชัดเจน ความผิดฐานการตระเตรียมการกระทำความผิดฐานข่มขู่ผู้อื่นโดยใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนครอบครองนั้น กับความผิดฐาน ข่มขู่ผู้อื่นโดยใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนครอบครอง มีความใกล้ชิดกับผลแห่งการกระทำผิดมาก โดยเหตุการกระทำ ดังกล่าวจะเข้าขั้นพยายามกระทำความผิดก็ต่อเมื่อได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์โดยตรงและกระชั้นชิดกับความผิดที่ ประสงค์จะกระทำซึ่งถึงขนาดที่เป็นส่วนหนึ่งของความผิดนั้นเอง อีกนัยหนึ่งโดยต้องมีเหตุอันควรเชื่ออย่างหนักแน่น ทางกฎหมายว่าผู้หนึ่งจะลงมือกระทำความผิดอีกฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำซึ่งบัญญัติไว้ใน กฎหมายที่กำหนดความผิดนั้น เช่น การส่งข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้ทราบ ว่า ผู้กระทำมีข้อมูล ส่วน บุคคลมีข้อมูลดังกล่าว เสมือนเป็นการส่งข่าวว่าผู้กระทำมีข้อมูลเช่นนั้น ในขณะที่ผู้กระทำอาจส่งสัญญาณว่าอาจ ทำการเผยแพร่ เปิดเผย ส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลนั้น โดยการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของเอกชน โดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่เป็นความผิดใดๆ แต่หากการครอบครองดังกล่าวมีเจตนาใน การเปิดเผย เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยการกระทำที่ แสดงออกมาแล้วนั้น ชี้ให้เห็นเจตนาที่จะกระทำความผิดฐานนั้นเป็นเอกเทศโดยเฉพาะแล้ว การที่จะทราบได้ว่าเจตนา ของผู้กระทำมีอย่างไร ต้องดูจากการกระทำที่แสดงออกแล้วเท่านั้น จะดูจากพฤติการณ์อื่นนอกเหนือจากการกระทำ นั้นเองไม่ได้ โดยมีเหตุมีผลในการเชื่อว่าผู้กระทำจะทำเช่นนั้น ต้องผ่านการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย (proof beyond reasonable doubt) ว่าผู้หนึ่งประสงค์ที่จะลงมือกระทำ แต่ยังมีได้ลงมือกระทำการเผยแพร่ เปิดเผยเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายของประเทศไทย มีฐานความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการตระเตรียมในการกระทำความผิด ซึ่งอาจแยกออกเป็นสอง ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ และความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยในสังคม คือฐานตระเตรียม ในการวางเพลิงเผาทรัพย์ ซึ่งเหตุผลทางกฎหมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้กฎหมายดังกล่าว ว่ามีความต่อเนื่องของการกระทำ ความผิดอย่างไรร้อยต่อระหว่างความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการพัฒนาการกระทำในขั้นเตรียมกับความผิด สำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และในขณะเดียวกัน ผลแห่งความผิดก็ก่อให้เกิดความร้ายแรงต่อสังคมที่ยากในการ เยียวยา ทำนองเดียวกับการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น หากมีเหตุอันควรเชื่ออย่างมั่นคงทางกฎหมายว่าผู้หนึ่ง มีเจตนาในการที่จะเปิดเผย เผยแพร่ กระจายไปยังผู้อื่น โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้กระทำนั้นเป็นสำคัญ ก็น่าจะ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และมีเหตุผลพอที่สังคมจะพิจารณาว่าการกระทำในลักษณะการ ตระเตรียมนั้นสมควรถูกกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ แนวคิดหลักอันตรายของมิลล์ หรือ หลัก Harm Principle “วัตถุประสงค์เพียงประการเดียวซึ่งการใช้อำนาจนั้นจะมีการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบด้วยความชอบธรรม เหนือสมาชิกในสังคมที่มีความเจริญแล้วก็คือเพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น” ร่วมกับ หลัก Offence Principle สามารถนำกฎหมายอาญามาบังคับใช้ได้ในการใช้กฎหมายปราบปราม และวัตถุประสงค์โดยทั่วไป ของการนิบัญญัติทางอาญาสารบัญญัติในเรื่อง “การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในคนหมู่มากกว่ากระทบกระเทือนต่อ สังคมและคนหมู่มากไม่ให้อภัยการกระทำเช่นนั้น” และมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดทางอาญา จึงควร สนับสนุนในการกำหนดให้การครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเป็นความผิดทางอาญาฐานตระเตรียมในการที่จะ เปิดเผย เผยแพร่ กระจายข้อมูล หรือส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

ข้อเสนอแนะ

1) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ได้ยกเว้นไม่คุ้มครองถึงการครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของเอกชนที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวแล้ว ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวจึงต้องแก้ไขในมาตรา 4 และส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 ดังนี้ มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่ (1) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับแก่การที่บุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล แม้ผู้นั้นไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวตามกฎหมาย ระเบียบ หรือกฎใดๆ แม้การจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม หากมีเหตุอันควรเชื่อทางกฎหมายและมีข้อบ่งชี้อย่างมีนัยสำคัญว่าบุคคลได้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นแล้ว (2)...

1.2) เพิ่มเติมคำนิยามในมาตรา 6 พระราชบัญญัติ ดังนี้

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ

“ข้อมูลส่วนบุคคลประเภทข้อมูลทั่วไป” เป็นข้อมูลที่แสดงถึงอัตลักษณ์ทั่วไปของเจ้าของข้อมูลถือว่าข้อมูลที่เปิดเผยได้โดยสภาพของข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะได้เป็นเรื่องปกติธรรมดาทั่วไป ซึ่งอาจใช้การขอความยินยอมแบบปริยาย (Implied Consent) ในการขอความยินยอมได้

“ข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าของข้อมูล” เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับ ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับเป็นข้อมูลที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Data) อันเป็นข้อมูลที่ถือว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Intimate) ของบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่พึงประสงค์ที่จะให้มีการเปิดเผยแก่สาธารณะชน เป็นข้อมูลที่มีลักษณะพิเศษกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เพราะข้อมูลประเภทนี้หากมีการเปิดเผยจะกระทบถึงความรู้สึกของประชาชนทั่วไปในทางลบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ และการเปิดเผย อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลได้ เช่นการเปิดเผยเชื้อชาติซึ่งบางกรณีหากมีการเปิดเผยทางเชื้อชาติ นั้น อาจนำมาซึ่งความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลได้ การขอความยินยอมประเภท ข้อมูลที่มีความอ่อนไหวนี้จะต้องเป็นการขอความยินยอมแบบชัดแจ้ง (Expressed Consent) จากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

“ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

“ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

“บุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น” หมายถึง บุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล ที่ทำการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นและครอบครองข้อมูลนั้นไม่ว่าจะได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลนั้นไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดเก็บข้อมูลเช่นนั้น

“บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

1.3) ให้เพิ่มเติมเป็นหมวด 3/1 ภาระหน้าที่ของบุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น มาตรา 42/1 ให้บุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) ให้มีหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในส่วนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล 2) ให้มีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในส่วนที่ 3 การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล 3) ให้ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีอำนาจในการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ความครอบครองของบุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้อำนาจของเจ้าของสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลตามหมวด 3 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยอนุโลม ก) แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 73 วรรคสาม ดังนี้ ความตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึง

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

บุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลในฐานะเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้วย ข) ในหมวด 7 บทกำหนดโทษ ในส่วนที่ 1 โทษอาญา ให้เพิ่มเติม มาตรา 79 วรรคสาม “ให้ถือว่าบุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมีฐานะเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

2) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อป้องกันการเตรียม ในหมวดที่ 7 บทกำหนดโทษ มาตรา 81/1 ห้ามมิให้บุคคลจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นในการเตรียมที่จะใช้ เปิดเผย เผยแพร่ ส่งต่อให้อีกบุคคลหนึ่ง ในประเทศหรือต่างประเทศ ไม่ว่าผ่านการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลประเภทข้อมูลทั่วไป และต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนและปรับไม่เกินสองแสนห้าหมื่นบาทสำหรับข้อมูลที่มีความอ่อนไหวหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าของข้อมูล ตามความในวรรคหนึ่ง ผู้กระทำความผิดต้องมีพฤติการณ์ที่มีเหตุผลทางกฎหมายและเป็นการบ่งชี้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมว่าผู้กระทำความผิดประสงค์ที่จะกระทำการโดยใช้ เปิดเผย เผยแพร่ ส่งต่อให้อีกบุคคลหนึ่งซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นที่อยู่ความครอบครองของตนเช่นนั้น แต่การกระทำอยู่ในขั้นตอนการเตรียมเพื่อจะกระทำความผิดในชั้นลงมือต่อไป

บทสรุป

ข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ หรือโดยเฉพาะหน่วยงานเอกชน ที่มีอำนาจในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้มีความปลอดภัย มิให้มีการเผยแพร่ ไปยังบุคคลอื่น อันเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 มิได้บังคับใช้กับผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นเอกชน และไม่มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น มาตรา 4 (1) จึงเกิดช่องว่างทางกฎหมาย ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่อยู่ในความครอบครองของเอกชน ซึ่งผู้อื่นนั้นอาจกระทำการใดๆ แก่ข้อมูลนั้นได้ หากเกิดความเสียหาย เจ้าของข้อมูลมีสิทธิเพียง เรียกร้องในมูลละเมิดเท่านั้น สำหรับการมีข้อมูลส่วนบุคคลไว้ เตรียมใช้เพื่อการกระทำความผิดในฐานะเกี่ยวกับการเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูลส่วนบุคคล ที่เป็นความผิดทางอาญา และยังไม่มียกเว้นใด กำหนดฐานเตรียมการกระทำความผิดไว้ จึงเห็นควรปรับปรุง และแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เพื่อบังคับใช้แก่ผู้ครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น โดยที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล รวมถึงกำหนดลักษณะความผิดฐาน เตรียมใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อการกระทำความผิดฐานแพร่กระจาย เผยแพร่ ส่งต่อซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล อันเป็นมาตรการป้องกัน การใช้ข้อมูลส่วนบุคคล กรณีการครอบครองข้อมูล และการเตรียมที่จะเปิดเผยข้อมูลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- 7HDร่อนออนไลน์. (2564). *ดร. เตือนภัยคู่รัก ที่ชอบถ่ายรูป อัตคลิกลับเก็บไว้ดูเล่น*. สืบค้นจาก <https://news.ch7.com/detail/520679>.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. สืบค้นจาก <https://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>.
- กระทรวงยุติธรรม. (2561). *แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562-2566)*. สืบค้นจาก www.dmr.go.th/wp-content/uploads/2022/09/human_rights4.pdf.
- จิตติ ดิงศภิทัย. (2546). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา: หน่วยที่ 2*. สืบค้นจาก www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/41716_2.pdf.

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

นพดล นิ่มหนู. (2565). หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล: ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 กับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41(3), 46-67.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). รายงานการวิจัยสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศรীরวาร์ รังสิพราหมณกุล และ ชยพล นัตรชัยเดช. (2558). การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกโดยทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการตำรวจนครบาล.

Coroners and Justice Act 2009.

Criminal Justice Act 1988.

Criminal Justice and Immigration Act 2008.

Data Protection Act 2018.

Personal Data Protection Act 2012.

Personal Information Protection Act 2020.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).